

15.05.2025

339/10.02.03/2022
Satamatunnelin
asemakaava ja
asemakaavan muutos**Vastaanottaja**

Helsingin kaupungin kirjaamo
Kaupunkiympäristön toimiala
PL 10 (Pohjoisesplanadi 11–13)
00099 Helsingin kaupunki

Viite

Lausuntopyyntönnö 10.4.2025
KYMP/ HEL 2021-012679

Lausunto Satamatunnelin asemakaavaehdotuksesta

Asemakaava ja asemakaavan muutos mahdollistaa satamaliikenteen käyttöön tulevan tunnelin rakentamisen Jätkäsaaren ja Länsiväylän välille. Tunnelin suuaukot sijaitsevat etelässä Länsisataman satama-alueella ja pohjoisessa Lapinlahden sairaalapuiston eteläosassa. Pohjoisen suuaukon yhteyteen on sijoitettu myös pyöräliikenteen pääyhteys keskustasta Länsiväylän suuntaan eli Länsibaana.

Kaavaratkaisu on tehty mahdollistamaan Länsisataman liikenteen ja matkustajamäärien kasvu. Kaavaratkaisun myötä varmistetaan satamaliikenteen sujuvuus ja ennakoitavuus sekä varmistetaan katuverkon välityskyky siirtämällä sataman raskas liikenne ja osa henkilöautoliikenteestä katuverkolta tunneliin. Tavoitteena on vahvistaa Helsingin Sataman toimintaedellytyksiä, parantaa eteläisen Helsingin liikenteen sujuvuutta ja satamatoimintojen uudelleenjärjestelyn avulla vapauttaa Eteläsataman alueita kaupunkilaisten kannalta nykyistä mielekkäämpään käyttöön.

Kaavaratkaisussa on sovitettu tunnelin pohjoinen suuaukko Lapinlahden sairaalapuiston herkkiin luonto- ja kulttuuriympäristön arvoihin. Valittu tunnelin linjaus on kokonaiskustannuksiltaan ja toteutusaikatauluiltaan realistinen ja satamatoimintojen uudelleenjärjestelyn muihin aikatauluihin yhteensovitettu ratkaisu.

Kaavaratkaisun liikennesuunnitelmassa Satamatunnelin kaksi ajokaistaa liittyvät avorampin kautta Salmisaarensatamaan ja Länsiväylään. Suunnitelman myötä Länsiväylän kaistajärjestelyjä muutetaan siten, että Lapinlahden sillalla on kaksi kaistaa itään eli keskustan suuntaan ja kolme länteen. Länsiväylälle johtavan rampin geometriaa ja sijaintia on muutettu uuden satamatunnelista liittyvän rampin vuoksi. Tunneli aiheuttaa muutoksia jalankulku- ja

15.05.2025

339/10.02.03/2022
Satamatunnelin
asemakaava ja
asemakaavan muutos

pyöräliikenteen yhteyksiin Salmisaarenkadulla ja tunnelin suuaukon yhteydessä.

Helsingin kaupunki omistaa kadut ja yleiset alueet. Korttelialueet ovat pääosin yksityisomistuksessa. Kaavaratkaisu on tehty Kaupungin ja Helsingin Sataman aloitteesta.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) lausuu kannanottonaan seuraavaa:

Punnitun kokonaisratkaisun sijaan vaikuttaa siltä, että Satamatunnelin asemakaavan päätöksentekoa ohjaavat satamatoimintojen uudelleenjärjestelyn ja sen mahdollistamien muutosten aikataulutekniset paineet. Esimerkiksi kaupungin strategiaa tukevien suotuisaa maankäytön kehittämistä edistävien sekä ilmastotavoitteiden mukaisten joukkoliikennehankkeiden osalta päätöksentekomenettely on ollut huomattavan paljon kriittisempää. Satamatunnelin vaihtoehtojen todellista keskinäistä vertailua varten tarvittaisiin tieto yhtenä D-vaihtoehdon hylkäämisen merkittäviksi lisäkustannuksiksi laskettujen öljysäiliöiden poiston tarpeesta. Jos poisto toteutuu tunnelista riippumatta, menetetään kaupunkikehittämisen hyötyjen lisäksi valittua vaihtoehtoa tukeva edullisuusperuste.

Asemakaavanmuutoksen hyväksyminen ei ole toteutuspäätös Satamatunnelista, mutta ei liene todennäköistä, että tunnelilinjausta enää lähdettäisiin muuttamaan asemakaavan hyväksymisen jälkeen. Helsingin kaupunki hyväksyy siis asemakaavan myötä sen, että Länsiväylän osayleiskaavan tavoitteet jäävät Salmisaaressa suurelta osin toteutumatta. Länsiväylän osayleiskaavan suunnitteluperiaatteissa (päiväty 31.8.2023) todetaan, että *mikäli satamatunneli suunnitellaan päättymään Lapinlahden puiston viereen, Salmisaareen suunnitellaan toimitilarakentamista Länsiväylän länsipuolelle*. Skenaario ei mahdollista maankäytön ja palvelurakenteen merkittävää kehittämistä eikä vastaa sellaisenaan Länsiväylän osayleiskaavan tavoitteisiin.

Helsingin kaupungin omistaman sataman investointien vaikutukset kuntatalouteen ovat merkittäviä – varsinkin, kun huomioidaan A-tunnelivaihtoehdon myötä menetettävät Salmisaaren maankäyttöhyödyt. Ei liene realistista, että satamainvestointi saati tunnelin elinkaarikustannukset voitaisiin kattaa satamamaksuilla tai tunnelin käyttömaksuilla.

Vuorovaikutusmuistion vastineessa kerrotaan, että Satamatunnelilla ei pyritä ensisijaisesti ratkaisemaan Jätkäsaari/Ruoholahti-alueen autoliikenteen ruuhkia vaan parantamaan sataman saavutettavuutta ja mahdollistamaan sujuva sataman operointi. Satamaliikenteen tunnelointi ei mahdollista

15.05.2025

339/10.02.03/2022
Satamatunnelin
asemakaava ja
asemakaavan muutos

Jätkäsaaren ja Länsiväylän välisen katuverkon kapasiteetin muutoksia, sillä katuverkkoa tarvitaan tunnelin häiriötilanteissa korvaavana varayhteytenä. Satamatunneli kasvattaa liikennemääriä Helsingin katuverkolla. Sataman liikenteen siirtyminen tunneliin vapauttaa katutilaa muulle liikenteelle ja liikenne-ennustemallien perusteella vuorokausitason pintaliikenne säilyykin nykyisuurisena tunnelista huolimatta kokonaisliikennemäärän kasvaessa. Tämä olisi tietenkin tilanne tunnelilinjauksen valinnasta riippumatta.

Länsiväylään kohdistuvat muutokset heikentävät mahdollisuuksia lisätä joukkoliikennetarjontaa Länsiväylältä Helsingin suuntaan. Bussitarjonnan merkittävä lisäys Länsiväylällä ei säännöllisen liikenteen puitteissa liene lähitulevaisuudessa todennäköistä, mutta metroon pohjaavan Etelä-Espoon joukkoliikennejärjestelmän resilienssin kannalta tulisi huomioida metrokatkoista johtuva bussivuorotarjonnan merkittävä kasvu Länsiväylällä ja pyrkiä varmistamaan joukkoliikenteen toimintaedellytysten turvaaminen näissä poikkeustilanteissa. Metrokatkot voivat realisoitua sekä nykyisen ratainfraan huoltotoimenpiteiden takia, mutta myös metroverkon laajentamisen yhteydessä.

Lisätietoja lausunnosta antaa *liikennejärjestelmäasiantuntija* Sakari Metsäslampi (etunimi.sukunimi@hsl.fi) ja jatkosuunnittelussa yhteyshenkilönä on *liikennesuunnittelija* Petri Huhtanen (etunimi.sukunimi@hsl.fi).

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Vesa Silfver
vs. toimitusjohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä 19.5.2025. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa HSL:n kirjaamosta.